

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alkoholijuomaverosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki alkoholijuomaverosta, jolla uudistetaan alkoholijuomien verotus. Oluen ja viinien verot määräytyisivät ehdotuksen mukaan niiden alkoholipitoisuuden perusteella. Muiden alkoholijuomien vero määräytyisi osittain niiden alkoholipitoisuuden ja osittain niiden arvon perusteella. Pääosa alkoholiyhtiön ylijäämänä nykyisin kerättävästä osuudesta siirretään kannettavaksi alkoholijuomaverona. Muutoksella ei olisi vaikutusta valtion alkoholituloihin. Ehdotetut veromäärät eivät muuttaisi alkoholijuomien

mien keskimääräistä hintatasoa, mutta juomien keskinäisissä hintasuhteissa tapahtuisi muutoksia. Uusi laki korvaisi nykyisen alkoholijuomaverosta annetun lain ja olutverosta annetun lain. Esityksessä on otettu huomioon eräiltä osin Euroopan yhteisöissä sovellettava alkoholiverotuksen rakenne.

Ehdotus liittyy vuoden 1994 valtion talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Lainsäädäntö

Alkoholijuomien nykyisen kaltainen verotusjärjestelmä on ollut voimassa vuoden 1969 alusta. Alkoholijuomia verotetaan kahden erillisen lain perusteella. Olutta verotetaan olutverosta annetun lain (877/79) nojalla ja muita alkoholijuomia alkoholiverosta annetun lain nojalla (869/79). Olutverolain mukaan verovelvollisia ovat valmistajat ja maahantuojat. Alkoholiverolain mukaan ainoa verovelvollinen on alkoholiyhtiö eli Oy Alko Ab. Alkoholiyhtiö tulouttaa valtiolle myös ylijäämänsä, joka on alkoholijuomaveroon rinnastettava tulo valtiolle.

Veromäärät

Vuoden 1991 alkuun asti alkoholijuomavero

oli 60 % alkoholiyhtiölle alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskeluun luovutettujen alkoholijuomien laskutuksen arvosta. Vuoden 1991 alusta verotus porrastettiin juomaryhmitäin siten, että väkevien viinien vero on 55 %, mietojen viinien 45 %, niin sanottujen long drink -juomien 40 % ja muiden juomien 60 % laskutuksen arvosta.

Niin sanotun keskioluen eli yli 3,7 mutta alle 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävän oluen olutvero on 30 % vähittäismyyntihinnasta ja vähintään 4,7 tilavuusprosenttia sisältävän vahvan oluen vero on 40 % vähittäismyyntihinnasta.

Edellä mainitut veromäärät eivät kuitenkaan kuvaa kokonaisuudessaan valtion osuutta alkoholijuomien hinnasta, sillä näihin määriin on lisättävä vielä liikevaihtovero sekä veroluonteinen alkoholiyhtiön ylijäämä. Valtion osuus voi nousta eräissä juomaryhmissä yli 90 prosentin vähittäismyyntihinnasta.

Alkoholitulot

Valtiolle kertyi alkoholijuomista erilaisia tuloja vuonna 1992 noin 12 miljardia markkaa. Näiden tulojen osuus on kaikista valtion tuloista yli 8 %.

Valtion saamat kokonaisverotulot alkoholista kertyvät pääasiassa alkoholijuomaverona, oluen valmisteverona, alkoholiyhtiön ylijäämänä sekä alkoholiyhtiön, anniskelupaikkojen ja keskioluen jakelupaikkojen maksamina liikevaihtoveroina. Valtion alkoholitulot voidaan jakaa alkoholiyhtiön tulouttamiin eriin ja muihin alkoholituloihin seuraavasti:

Valtion alkoholitulot vuonna 1992

	1992 Mmk	%-osuus
Alkoholiyhtiön tulouttamat		
* alkoholijuomavero	4 248	36,5
* liikevaihtovero	1 711	14,7
* ylijäämä	1 453	12,5
* osingot	1	0,0
Yhteensä	7 412	63,7

Muut tulot alkoholista

* tulli	27	0,2
* valmisteverot	2 538	21,8
* liikevaihtovero keskioluen myynnistä ja anniskelupalkkiosta	1 043	9,0
* liikevaihtovero AlkoL:n ann. korvauksesta	615	5,3
Yhteensä	4 223	36,3
Alkoholitulot yht.	11 635	100,0

Valtion alkoholitulot juomaryhmittäin vuonna 1992 (mmk)

Viinat	3 111
Muut väkevät	1 608
Väk. viinit	340
Miedot viinit	917
LD-juomat	241
Vahva olut	1 253
Keskiolut	3 523
Yhteensä	10 993

Lvv anniskelukorvauksista ja tarjoilupalkkioista	615
Tullimaksut	27
Yhteensä	11 635

1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomainen lainsäädäntö

Ruotsissa muutettiin verotusta vuoden 1992 heinäkuun alusta siten, että oluen ja muiden alkoholijuomien vero määräytyy yksinomaan niiden alkoholipitoisuuden perusteella. Verotus suosii mietoja juomia. Alkoholien hinnalla ei ole vaikutusta verotukseen. Muutos alensi eräiden kalliiden juomien veroja suhteessa samaan juomaryhmään kuuluvien halpojen tuotteiden veroihin.

Norjassa oluet jaetaan neljään veroluokkaan, joissa vero määräytyy yksinomaan oluen alkoholipitoisuuden perusteella. Yli 7 prosenttia alkoholia sisältävien viinien verotuksessa on käytössä sekajärjestelmä, jonka mukaan vero määräytyy osittain alkoholipitoisuuden ja osittain arvon perusteella. Mietojen viinien vero on sama kuin oluella. Kaikki väkevät eli yli 22 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät alkoholijuomat kuuluvat samaan veroluokkaan, jossa vero määräytyy osittain arvon ja osittain alkoholipitoisuuden perusteella. Väkevien juomien vero ei ole progressiivinen.

Tanskassa verotetaan kaikkia enintään 22 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä alkoholijuomia progressiivisen alkoholien määrään perustuvan määräveron perusteella. Enemmän alkoholia sisältäviin juomiin sovelletaan veroa, joka määräytyy samoin kuin Norjassa osittain tuotteen hinnan ja osittain sen alkoholipitoisuuden perusteella. Väkevien juomien vero ei ole progressiivinen. Tanska joutuu luopumaan verojärjestelmänsä sisältyvästä arvoverosta vuoden 1996 aikana.

Euroopan yhteisöissä (EY) alkoholijuomaverotus kuuluu harmonisointien valmisteverojen piiriin. Vuoden 1993 alusta verotuksessa on noudatettu yhtenäistettyä veromenettelyä. Verotasojen osalta jäsenmaat voivat noudattaa kansallisia verotasoja. Veromäärien on kuitenkin oltava vähintään direktiivien edellyttämällä vähimmäistasolla. Lisäksi eri juomien verotuksessa on noudatettava yhteisön hyväksymää rakennetta. Tämän mukaisesti esimerkiksi viineistä kannetaan pääsääntöisesti sama vero litralta niiden alkoholipitoisuudesta riippumatta. Muiden alkoholijuomien vero määräytyy niiden alkoholipitoisuuden perusteella. Näihin yleisiin säännöksiin liittyy eräitä poikkeuksia.

Selkeä rakenteellinen ero EY:n säännösten ja Suomen nykyisen verojärjestelmän välillä on se, että Suomessa verotus perustuu pääosin juo-

man arvoon ja talousyhteisössä yksinomaan juoman määrään ja sen alkoholipitoisuuteen. Veromäärät ovat Suomessa ja muissa Pohjoismaissa huomattavasti korkeammat kuin Euroopassa keskimäärin.

Euroopan yhteismarkkinoiden toteututtua Euroopan yhteisöjen kansalaiset voivat tuoda omaan käyttöönsä verotta huomattavan määrän sellaisia alkoholijuomia, jotka he ovat hankkineet verollisina toisesta jäsenmaasta. Tämä tuontioikeus johtanee asteittain siihen, että alkoholijuomien hintataso ja verot harmonisoituvat EY:n alueen sisällä.

Verotuksen taso on ainoastaan Norjassa korkeampi kuin Suomessa. EY:n nykyiset sekä komission asettamat verotuksen vähimmäistot ovat vain noin 10—30 % Suomen nykyisistä veromääristä. Suomalaisen ja keskieuropalaisen hinta- ja verotustason eron supistaminen tulee olemaan sekä valtiontaloudellisesti että alkoholipoliittisesti ongelmallista.

1.3. Nykytilan arviointi

Suomessa on asteittain pyritty muuttamaan alkoholijuomien verotuksen rakennetta mietoja alkoholijuomia suosivaksi. Verotus perustuu kuitenkin yksinomaan juoman vähittäismyyntihintaan tai alkoholiyhtiön laskutuksen arvoon. Merkittävä osa hintojen sääntelyssä on myös alkoholiyhtiön osuudella, joka vaihtelee huomattavasti eri juomien välillä. Nykyjärjestelmää ei voida pitää verotukselle yleisesti asetettujen selkeys- ja neutraliteettitavoitteiden mukaisena. Näiden tavoitteiden toteutumisen kannalta olisi selkeämpää, jos alkoholijuomien verotus perustuisi ensisijaisesti alkoholijuomien alkoholipitoisuuteen ja toissijaisesti niiden hintaan. Myös tällaisessa järjestelmässä voidaan verotuksen taso määritellä siten, että valtiontaloudelliset ja kulutusta rajoittavat ja ohjaavat tavoitteet tulevat otetuiksi huomioon.

Muutos voidaan toteuttaa joko yhdellä kertaa tai asteittain. Valtiontaloudellisten, terveyspoliittisten sekä teollisuuspoliittisten syiden vuoksi on tarkoituksenmukaista edetä uudistuksessa asteittain. Lopullisena tavoitteena on määräveroon siirtyminen seuraavaksi, jolloin arvovero-osuudesta voidaan luopua kokonaan.

Suomessa nykyisin sovellettava yksinomaan alkoholijuoman arvoon perustuva järjestelmä poikkeaa muissa maissa sovellettavasta pääosin alkoholijuomien alkoholipitoisuuteen perustu-

vasta järjestelmästä. Muun muassa Ruotsi muutti verotuksensa vuoden 1993 heinäkuun alussa yksinomaan alkoholipitoisuuteen perustuvaksi perustellen muutostaan sillä, että se vastaa perusteitaan Euroopassa yleisesti sovellettavaa käytäntöä ja on myös Euroopan talusalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) verotukselle asettamien neutraliteettitavoitteiden mukainen.

Edellä todettujen sisäisten muutospaineiden ohella ETA-sopimus edellyttää tiettyjä tarkistuksia verotuskäytäntöön. Vaikka ETA-sopimus ei sinänsä edellytä puuttumista alkoholijuomien verotuksen tasoon eikä alkoholijuomien hintatasoon, se edellyttää että verotusjärjestelmät ovat neutraaleja.

Nykyinen alkoholiyhtiön ylijäämäosuuteen sisältyvä veroluonteinen osuus antaa mahdollisuudet epäneutraaliin verokohteluun tuotujen ja kotimaisten tuotteiden välillä. Tämä ei ole ETA-sopimuksen säännösten mukaista.

Verojärjestelmän on oltava myös sellainen, että se toimii myös silloin, kun kaupallinen tuonti tapahtuu muun kuin alkoholiyhtiön toimesta. Nykyisen tuontimonopolin ollessa voimassa vastaavaa tarvetta ei ole. Verotuksen neutraliteettitavoite edellyttää kuitenkin monopolilanteessakin verotuksen sekä monopolin hinnoittelukäytännön selkiyttämistä.

ETA-sopimuksen 16 artikla ja Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen (Rooman sopimus) 37 artikla edellyttävät, että jäsenvaltioiden kansalaisten kesken ei harjoiteta syrjintää tavaroiden hankinta- ja markkinointiedellytyksiin nähden. Näitä periaatteita on sovellettava myös sopimuksen piiriin kuuluvien alkoholijuomien verotuksessa. Tämän vuoksi järjestely, jossa alkoholijuomien vähittäishinnan määrää alkoholiyhtiön hallintoneuvosto, ei ole enää nykyisessä muodossaan mahdollinen ETA-sopimuksen tullessa voimaan. Valtion osuuden tulisikin vastaisuudessa määräytyä verotuksen perusteella. Muu osa hinnasta perustuisi kustannuksiin ja kilpailutekijöihin.

Vaikka alkoholijuomien verotus on Suomessa huomattavasti korkeampaa kuin Euroopan talousyhteisön alueella ja Ruotsissa, ei verotuksen tasoa ehdoteta alennettavaksi.

2. Keskeiset ehdotukset

Alkoholijuomaverosta ja olutverosta annetut

lait ehdotetaan kumottaviksi. Niiden tilalle ehdotetaan säädettäväksi laki alkoholijuomaveroista. Veron piiriin kuuluisivat kaikki yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät alkoholijuomat kuten nykyisinkin.

Alkoholijuomien verotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että oluesta ja kaikista enintään 15 prosenttia alkoholia sisältävistä viineistä kannettaisiin määräveroa. Muista tuotteista kannettaisiin sekä määräveroa ja arvoveroa. Oluen vero määräytyisi portaattomasti suoraan oluen alkoholipitoisuuden perusteella. Veron määrä olisi 1,70 markkaa kultakin juomalitran sisältäältä senttilitralla etyylialkoholia. Nykyisin oluen vero määräytyy osittain vähittäismyyntihinnan ja osittain alkoholipitoisuuden perusteella.

Myös viinien verotuksessa luovuttaisiin arvoon perustuvasta verosta. Verotuksessa otettaisiin käyttöön kolme veroluokkaa. Enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien viinien vero olisi 8 markkaa litralta. Vero nousisi asteittain. Enintään 8,0 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien viinien vero olisi 13 markkaa litralta ja enintään 15 % etyylialkoholia sisältävien 17 markkaa litralta. Nykyisin viinien vero määräytyy osittain alkoholipitoisuuden ja osittain hinnan perusteella.

Muiden alkoholijuomien verot määräytyisi osittain alkoholipitoisuuden ja osittain arvon perusteella. Alkoholimäärän perusteella määräytyvä vero olisi sama kuin oluella eli 1,70 markkaa juomalitran sisältäältä senttilitralla etyylialkoholia. Tämän lisäksi tuotteista kannettaisiin arvoveroa, joka määräytyisi alkoholiyhtiön myyntihinnan perusteella kuten nykyisin. Arvoveron osuus nousisi 20 prosentista 35 prosenttiin alkoholipitoisuuden noustessa.

Osa valtion alkoholituloista kertyy nykyisin valtiolle alkoholiyhtiön tulouttamana ylijäämänä. Vuonna 1992 alkoholiyhtiö tuloutti valtiolle ylijäämää 1 501 miljoonaa markkaa. Verouudistuksen yhteydessä veroluonteinen osa ylijäämästä on tarkoitus kantaa suoraan alkoholijuomaverona valtiolle. Muutos ei lisää valtion tuloja, mutta se selkeyttää verotuksen rakennetta ja on nykyistä verotusta neutraalimpi.

Kertäkäyttöpäällyksiin pakatuista alkoholijuomista esitetään kannettavaksi alkoholijuomaveron lisäveroa 3 markkaa litralta. Vero vastaisi nykyistä lisähintaa, joka on sisällytetty kertäkäyttöpäällyksiin pakattujen alkoholijuomien hintoihin. Jos juomapakkaus kuuluu

ympäristöministeriön hyväksymän kierrätysjärjestelmän piiriin, ei lisäveroa olisi suoritettava.

Ehdotettu alkoholijuomaveron uudistus on tarkoitettu väliaikaiseksi. Tarkoituksena on, että arvoveron osuus korvataan määräverolla seuraavan, alkoholilain uudistukseen liittyvän muutoksen yhteydessä.

3. Esityksen valtiontaloudelliset ja muut vaikutukset

Verotuksen rakenteen muutos toteutettaisiin ehdotuksen mukaan siten, että valtion alkoholitulot eivät muutoksen yhteydessä muutu nykyisestä tasosta. Vuodelle 1994 ennakoitu alkoholijuomatulujen lasku perustuu yksinomaan kulutusrakenteen muutoksiin ja alkoholijuomakulutuksen ennakoituun alentumiseen. Juomaryhmittäin tarkasteltuna oluen verotus nousisi nykyisestä tasosta noin 160 miljoonalla markalla eli 3 370 miljoonaa markkaa. Viinien verotus lievenisi 110 miljoonalla markalla ja muiden juomien noin 50 miljoonalla markalla. Alkoholijuomaveroa kertyisi kaikkiaan 6 600 miljoonaa markkaa vuonna 1994.

Kaikkien alkoholijuomien hintojen arvioidaan nousevan keskimäärin 1 %:lla. Viinien hintojen arvioidaan nousevan verojen alentumisesta huolimatta noin 5 %:lla. Oluen hinnat nousevat keskimäärin 1 %:lla. Nykyisen keskioluen hinnan arvioidaan nousevan noin 4 %:lla. Vahvan oluen hinnan arvioidaan laskevan yli 10 %:lla. Väkevien juomien hinnat laskevat 2–3 %.

Verotuksen rakenteen muutoksella ei arvioida olevan sanottavia vaikutuksia alkoholijuomien kokonaiskulutukseen eikä kulutuksen rakenteeseen.

Verojärjestelmän muutoksella pyritään asteittain muuttamaan alkoholijuomien verotuksen rakennetta Euroopassa nykyisin noudatettavien periaatteiden mukaiseksi. Verotuksen keskimääräiseen tasoon ei kuitenkaan tässä yhteydessä ehdoteta muutoksia. Verotuksen rakenteen muuttaminen selkeyttää erityisesti mietojen alkoholijuomien verotusta, mikä osaltaan helpottaa mietojen alkoholijuomien tuontia ja valmistusta koskevien rajoitusten poistamista. Virkamiestyöryhmän alkoholilain muutosehdotuksen mukaan tuontia ja tukkumyyntiä koskevat rajoitukset on tarkoitus poistaa enintään 15 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviltä viineiltä ja oluelta.

Verotusta koskevan lainsäädännön muutta-

minen ei suoranaisesti vaikuta alkoholiyhtiön nykyiseen monopoliasemaan. Alkoholiyhtiön hallintoneuvosto päättäisi edelleen alkoholi-juomien hinnoista nykyisen alkoholilain perusteella. Verotuksen perusteiden selkiytyessä ehdotetun lainsäädännön nojalla alkoholi-juomien hinnoittelussa päästään myös nykyistä selkeämpien hinnoitteluperusteiden soveltamiseen, mikä on sekä kilpailun neutraliteettitavoitteen että kansainvälisten sopimusvelvoitteiden mukaista.

Verojärjestelmän muuttaminen kokonaan alkoholiyhtiön myyntihinnasta riippumattomaksi määräveroksi on tarkoitettu toteuttaa seuraavaksi. Vasta tämän jälkeen voidaan verotuksen katsoa vastaavan rakenteeltaan niitä periaatteita, joita noudatetaan yleisesti Euroopassa. Tämän ehdotuksen mukaan arvon perusteella määräytyvää veroa kertyisi noin 17 prosenttia veron kokonaistuotosta. Väkevien juomien verotuksessa arvoveron osuus olisi yli 40 prosenttia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriös-

sä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön sekä tullihallituksen kanssa ja se perustuu pääosin alkoholi-juomaverotustyöryhmän mui-
tioon (VM 1992:8) ja siitä saatuihin lausuntoihin.

5. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista

Alkoholi-juomat kuuluvat ETA-sopimuksen piiriin. Sopimuksen kilpailua koskevat artikkelit edellyttävät muun muassa tuonnin vapauttamista ja neutraalin verotuksen soveltamista. Itse verotuksen tasoon sopimus ei vaikuta.

EY:n alkoholi-juomien verotusta koskevien direktiivien mukaan alkoholi-juomien verotuksen tulee perustua yksinomaan alkoholipitoisuuteen tai juoman määrään. Vero ei voi perustua juoman arvoon. Tältä osin esitys poikkeaa EY:n käytännöstä. Tarvittavat muutokset verotuksen rakenteeseen on tarkoitettu tehdä ennen Suomen liittymistä EY:n jäseneksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Pykälässä säädetään valtiolle suoritettava alkoholiverosta. Vero kannetaan perusverona ja lisäverona.

2 §. Pykälään on sisällytetty määritelmät alkoholi-juomista ja eri veroryhmiin kuuluvista juomalaaduista. Veron piiriin kuuluisivat kaikki yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät alkoholi-juomat kuten nykyisinkin.

Verotuksellisesti viinit on jaettu kolmeen ryhmään siten, että raja-arvona on 5,5, 8,0 ja 15,0 prosentin enimmäisalkoholipitoisuus.

Muilla miedoilla alkoholi-juomilla tarkoitetaan enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia, jotka eivät ole laissa tarkoitettuja oluita eikä viinejä. Tähän ryh-

mään kuuluvat kaikki lisättyä etyylialkoholia sisältävät juomat, joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia.

Yli 22 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät alkoholi-juomat on jaettu kahteen ryhmään 32 tilavuusprosentin alkoholipitoisuuden ollessa jakajana.

2 luku. Verovelvollisuus

3 §. Verovelvollinen olisi jokainen, joka valmistaa tai tuo maahan alkoholi-juomia.

Alkoholiyhtiö suorittaisi veron kulutukseen luovutuksen perusteella sellaisista juomista, jotka yhtiö on itse valmistanut, tuonut maahan tai jotka on toimitettu yhtiöön verotta. Näissä tapauksissa verokynnys olisi alkoholiyhtiön toimitukset kulutukseen. Jos alkoholi-juomia

olisi toimitettu alkoholiyhtiön omaan käyttöön, määräytyisi oman käytön vero sen myyntihinnan perusteella.

Myös yksityishenkilöiden toimesta tapahtuva maahantuonnista kannettaisiin veroa. Veroa ei olisi kuitenkaan suoritettava niin sanotusta tax-free -tuonnista.

4 §. Pykälään on sisällytetty säännös alkoholijuomien siirtojen vaikutuksesta verotukseen. Mikäli siirrot tapahtuvat valmistusvaiheen tai pakkausvaiheen aikana, siirtyy verovelvollisuus pakkaajalle ja viimeisen valmistusvaiheen suorittajalle.

Verovelvolliseksi on säädetty myös se, joka on saanut alkoholijuoman verotta käyttöönsä, mutta joka ei ole käyttänyt alkoholijuomaa verottomaan tarkoitukseen.

Lisäveron suorittaisi alkoholijuoman pakkaaja, joka yleensä on myös valmistaja, sekä alkoholijuoman maahantuoja. Alkoholiyhtiö olisi velvollinen suorittamaan veron, siltä osin kun tuote on toimitettu alkoholiyhtiölle verotta.

3 luku. Veron määräämisen perusteet

5 §. Oluen vero määräytyisi suoraan alkoholipitoisuuden perusteella. Vero olisi 1,70 markkaa juomalitran sisältäältä senttilitralla etyylialkoholia. Viinien vero olisi 8, 13 ja 17 mk litralta alkoholipitoisuudesta riippuen. Käytännössä useimmat miedot viinit sisältävät alkoholia noin 11—12 tilavuusprosenttia, jolloin ne kuuluisivat korkeampaan veroluokkaan. Muiden alkoholijuomien määrävero olisi 1,70 markkaa juomalitran sisältäältä senttilitralla etyylialkoholia. Näitä juomia myytäisiin vain alkoholiyhtiön kautta. Näille juomille on määrätty myös arvopohjainen vero, joka määräytyisi samalla tavalla alkoholiyhtiön myynnin arvon perusteella kuin nykyinen alkoholijuomavero. Arvoveron osuus nousisi asteittain 20 prosentista 35 prosenttiin vähittäismyyntihinnasta. Tarkoituksena on, että tämänkin osuus korvattaisiin seuraavan muutoksen yhteydessä määräverolla, jolloin koko alkoholijuomaverotus perustuisi määräveroon.

6 §. Pykälässä on määritelty matkustajatuomisista kannettavan veron määrät. Veroa kannettaisiin siltä osin kuin tuontimäärä ylittäisi verottomaksi säädetyn rajan. Tämä vero korvaisi nykyisin kannettavan niin sanotun Alkon maksun. Vero on määritelty siten, että

se vastaa vastaavien tuotteiden keskimääräistä veroa kotimaan myynnissä. Tämän lisäksi tuonnista ei olisi maksettava muita veroja tai maksuja.

7 §. Verovelvollisen olisi verotusta varten ilmoitettava verotettavan tuotteen alkoholipitoisuus tilavuusprosentteina. Vero laskettaisiin ilmoituksen perusteella.

Ilmoitetun ja todellisen alkoholipitoisuuden välillä sallittaisiin 0,5 prosenttiyksikön virhemarginaali enintään 5,5 tilavuusprosenttia alkoholijuomia sisältävien juomien osalta ja 1,0 prosenttiyksikön virhemarginaali tätä väkevempien juomien osalta.

Alkoholijuoman alkoholipitoisuus määriteltäisiin +20° C:n lämpötilassa esimerkiksi pyknometrisella tai kaasukromatografisella AOAC-menetelmällä.

8 §. Lisäveron määrä olisi 3 markkaa litralta. Vero vastaisi käytännöllisesti katsoen sitä lisähintaa, joka nykyisin on sisällytetty kertakäytöpäälyksiin pakattujen alkoholijuomien vähittäismyyntihintaan.

Verosta voisi vapautua, mikäli verovelvollinen esittää selvityksen kyseisen pakkauksen kuulumisesta ympäristöministeriön hyväksymän kierrätysjärjestelmän piiriin. Vastaava säännös on nykyisessä olutverosta annetussa laissa.

4 luku. Verottomuus

9 §. Pykälässä säädetään verottomuudesta. Pykälän 1 ja 2 kohdan mukaan alkoholiyhtiö voisi valmistaa ja tuoda maahan verotta muita alkoholijuomia kuin olutta. Alkoholiyhtiö suorittaisi veron vasta siinä vaiheessa kun alkoholijuoma luovutetaan kulutukseen. Samoin alkoholiyhtiölle myyty alkoholijuoma olisi veroton vielä silloin, kun se toimitetaan alkoholiyhtiölle. Verotus toimitettaisiin tällöinkin vasta alkoholijuoman tultua luovutetuksi kulutukseen. Oluen osalta ei kuitenkaan noudatettaisi näitä säännöksiä, vaan oluen osalta verokynys olisi edelleen tuonti ja valmistuspaikalta toimittaminen. Tältä osin ehdotus vastaa nykyistä käytäntöä.

Pykälän 3 kohdan mukaan toimitukset viettiin, vapaa-alueelle, tullivarastoon ja verottomien tavaroiden myymälään olisivat verottomia.

Pykälän 4 kohdan mukaan myös niin sanot-

tu diplomaattimyynti olisi verotonta. Siitä säädetäisiin tarkemmin asetuksella.

Pykälän 5 kohta vastaa sisällöltään muissa valmisteverolaeissa olevaa vastaavaa säännöstä.

Pykälän 6 kohdan mukaan verosta vapautettaisiin verotuksen kertaantumisen estämiseksi sellainen tuote, joka toimitetaan alkoholi-juoman valmistukseen ja pakkaamiseen. Verotomuuden ehdoista säädetäisiin tarkemmin asetuksella. Vero määräytyisi vasta pakatun juoman ja valmistetun lopputuotteen perusteella.

Pykälän 7 kohdan mukaan veroa ei myöskään olisi suoritettava alkoholilaisissa tarkoituksesta erityismyynnistä. Tällaista myyntiä olisi muun muassa alkoholin myynti lääketehtaisiin ja apteekkeihin. Myyntiä valvoisi alkoholilain perusteella sosiaali- ja terveysministeriö.

Pykälän 8 kohdan mukaan verotonta olisi alkoholi-juoman siirto valmistusvaiheen aikana. Veron suorittaisi lopullinen valmistaja tai pakkaaja.

Pykälän 9 kohdan mukaan laboratorioon laadunvalvontaan tai tutkimuskäyttöön toimitettavasta alkoholi-juomasta ei olisi suoritettava veroa.

5 luku. Erinäiset säännökset

10 §. Maasta viedystä, tullivarastoon tai verottomien tavaroiden myymälään siirretystä verotetusta alkoholi-juomasta on oikeus saada maksettu vero takaisin. Palautus maksettaisiin viejälle tai siirtäjälle hakemuksesta, joka on tehtävä pykälässä säädetyn määräajan kuluessa.

11 §. Milloin verottomasti varastoon siirretyt alkoholi-juomia otetaan kulutukseen, on vero suoritettava samalla tavalla kuin maahan-

tuonnissa. Varastossa tapahtunutta kulutusta verotettaisiin samalla tavalla kuin toimituksia valmistuspaikalta tai maahantuontia.

12 §. Verosta saisi vähentää palautetuista tai tullivalvonnastahävitetystä alkoholi-juomista suoritettua veron.

13 §. Lakiin on sisällytetty säännös, jonka nojalla pyritään edistämään pienpanimotoimintaa. Säännöksen mukaan veroa alennettaisiin 20 %:lla, jos olut on valmistettu yrityksessä, jonka vuosituotanto on enintään 1 000 000 litraa. Tämä määrä olisi alle 0,5 prosenttia oluen kokonaiskulutuksesta.

14 §. Alkoholi-juomaverotuksessa noudatettaisiin soveltuvien osin, mitä valmisteverotuslaissa (558/74) säädetään vastaavista veroista sekä mitä tullista on säädetty.

15 §. Valmisteverolaeissa yleisesti noudatetun periaatteen mukaisesti ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi saattaa muutettavaksi ehdotetun alkoholi-juomaveron voimaan välittömästi sen jälkeen, kun eduskunnalle on annettu esitys alkoholi-juomaverolain muuttamisesta.

16 §. Asetuksella säädetäisiin tarkemmin lain täytäntöönpanosta.

17 §. Lailla kumottaisiin nykyinen alkoholi-juomaverosta annettu laki ja olutverosta annettu laki.

Jotta lain soveltamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa, on pykälään sisällytetty tämän mahdollistava säännös.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1994 alusta.

Edellä sanotun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

alkoholijuomaverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Alkoholijuomista on suoritettava valtiolle alkoholijuomaveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Verona kannetaan perusveroa ja lisäveroa.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan

1) *alkoholijuomilla* sellaisia alkoholilaissa (459/68) tarkoitettuja alkoholijuomia, jotka sisältävät yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia;

2) *oluella* tullitariffin nimikkeeseen 22.03 kuuluvia mallasjuomia ja tullitariffin nimikkeeseen 22.06 kuuluvia oluen ja alkoholittomien juomien sekoituksia;

3) *viinillä* käymisteitse valmistettua enintään 15 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää tullitariffin nimikkeisiin 22.04, 22.05 tai 22.06 kuuluvaa juomaa, joka ei sisällä lisättyä etyylialkoholia;

4) *muilla miedoilla alkoholijuomilla* enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia, jotka eivät ole oluita eivätkä viinejä;

5) *väkevillä alkoholijuomilla* yli 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä juomia; sekä

6) *alkoholiyhtiöllä* alkoholilaissa mainittua alkoholiyhtiötä;

7) *valmistuksella* myös pakkaamista.

2 luku

Verovelvollisuus

3 §

Alkoholiyhtiö on velvollinen suorittamaan veroa kulutukseen luovuttamista alkoholijuomista olutta lukuun ottamatta. Sen lisäksi alkoholijuomaveroa on velvollinen suorittamaan jokainen, joka valmistaa tai tuo maahan ansiotarkoituksessa alkoholijuomia.

Se, joka tuo maahan alkoholijuomia muuten kuin ansiotarkoituksessa enemmän kuin alko-

holijuoma-asetuksen nojalla on säädetty verotomaksi, on velvollinen suorittamaan 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun veron.

4 §

Jos valmistaja myy tai siirtää alkoholi-juoman valmistusvaiheen aikana toiselle valmistajalle, on viimeksi mainittu valmistaja velvollinen suorittamaan alkoholijuomaveron. Samoin jos maahantuoja tai valmistaja siirtää alkoholijuoman toiselle valmistuspaikalle tai valmistajalle pakattavaksi vähittäismyyntipäilyksiin on se, jolle alkoholijuoma on siirretty, verovelvollinen.

Alkoholijuomaveroa on velvollinen suorittamaan myös se, jolle on toimitettu kotimaassa valmistettuja alkoholijuomia verotta tämän lain nojalla, jollei niitä ole käytetty verotto-maan tarkoitukseen.

Lisäveroa on velvollinen suorittamaan alkoholi-juoman pakkaaja tai maahantuoja sekä alkoholiyhtiö kulutukseen luovuttamistaan verotta maahantuoduista tai hankituista alkoholijuomista.

3 luku

Veron määräämisen perusteet

5 §

Alkoholijuomaveron perusveroa on suoritettava etyylialkoholipitoisuuden, juomamäärän sekä alkoholiyhtiön kalenterikuukauden aikana kulutukseen luovuttamien alkoholijuomien myyntihinnan perusteella seuraavasti:

Alkoholi- pitoisuus prosentteina	Tuote- ryhmä	Veron määrä
<i>Ohut</i> yli 2,8 mutta enintään 15	11.	1,70 markkaa juo- malitran sisältämäl- tä senttilitralta etyy- lialkoholia

Viinit

yli 2,8 mutta enintään 5,5	21.	8 mk/l
yli 5,5 mutta enintään 8,0	22.	13 mk/l
yli 8,0 mutta enintään 15,0	23.	17 mk/l

Muut miedot alkoholijuomat

yli 2,8 mutta enintään 22	31.	1,70 markkaa jokaiselta juomalitran sisältämältä senttilitralla etyylialkoholia ja 20 prosenttia alkoholiyhtiön myyntihinnasta
---------------------------	-----	--

Väkevät alkoholijuomat

yli 22 mutta enintään 32	41.	1,70 markkaa jokaiselta juomalitran sisältämältä senttilitralla etyylialkoholia ja 25 prosenttia alkoholiyhtiön myyntihinnasta
yli 32	42.	1,70 markkaa jokaiselta juomalitran sisältämältä senttilitralla etyylialkoholia ja 35 prosenttia alkoholiyhtiön myyntihinnasta

Verovelvollisen oman käytön arvoksi katsotaan alkoholijuoman myyntihinta.

6 §

Edellä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa alkoholijuomaveroa on suoritettava seuraavasti:

Tuoteryhmä	mk/l
11	18
21—23	36
31	70
41	100
42	150

Muita veroja tai maksuja ei tuonnin yhteydessä kanneta.

Kannettavaan veroon ei sovelleta tulliasetuksen 30 a §:ssä säädettyä vähimmäisrajaa.

7 §

Verovelvollisen on verotusta varten ilmoitettava verotettavan tuotteen alkoholipitoisuus tilavuusprosentteina 0,1 prosenttiyksikön tarkkuudella yli menevää osuutta huomioon ottamatta. Jos enintään 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäväksi ilmoitetun valmistuserän tai tuodun erän todellisen alkoholipitoisuuden todetaan ylittävän verotusta varten ilmoitetun määrän vähintään 0,5 prosenttiyksiköllä, kannetaan alkoholijuomavero erän todellisen eikä ilmoitetun alkoholipitoisuuden perusteella. Muiden juomien osalta vastaava raja on 1 prosenttiyksikkö.

Alkoholipitoisuus määritellään +20° C lämpötilassa.

8 §

Lisäveroa on suoritettava vähittäismyyntipäällyksissä olevista alkoholijuomista 3 markkaa litralta.

Jos verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että päällys kuuluu ympäristöministeriön hyväksymän panttiin perustuvan päällysten kierätysjärjestelmän piiriin, ei lisäveroa ole suoritettava.

4 luku

Verottomuus

9 §

Verotonta on:

1) ennen kulutukseen luovuttamista muu alkoholijuoma kuin olut, jonka alkoholiyhtiö tuo maahan;

2) ennen kulutukseen luovuttamista muu alkoholijuoma kuin olut, jonka valmistaja tai maahantuoja myy tai siirtää alkoholiyhtiölle tai;

3) maassa valmistettu alkoholijuoma, joka viedään maasta taikka siirretään vapaa-alueelle, tullivarastoon tai verottomien tavaroiden myymälään;

4) maassa valmistettu alkoholijuoma, joka myydään tulliverolain 16 a §:ssä mainittuun tarkoitukseen sen mukaan kuin asetuksella säädetään;

5) maahan tuotu alkoholijuoma, milloin se

on tulliton muun säädöksen kuin tullitariffilain (660/87) tai muun sopimuksen kuin tulleva koskevan kansainvälisen sopimuksen perusteella, jollei kysymyksessä olevassa säädöksessä tai sopimuksessa tai tässä laissa toisin säädetä tai määrätä;

6) alkoholijuoma, joka käytetään tässä laissa tarkoitettujen tuotteiden valmistukseen tai pakkaamiseen;

7) alkoholijuoma, joka toimitetaan alkoholilaissa tarkoitettuun erityismyyntiin;

8) alkoholijuoma, joka siirretään valmistusvaiheen aikana 4 §:n 1 momentissa mainittuun tarkoitukseen;

9) alkoholijuoma, joka toimitetaan laadunvalvontaan tai tutkimuskäyttöön.

5 luku

Erinäiset säännökset

10 §

Milloin maassa valmistettu alkoholijuoma, josta vero on suoritettu, on viety maasta taikka siirretty vapaa-alueelle, tullivarastoon tai verottomien tavaroiden myymälään, viejällä tai siirtäjällä on oikeus hakemuksesta saada alkoholijuomaveroa vastaava palautus.

Palautusta on haettava piiritullikamarilta kolmen kuukauden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona alkoholijuoma on viety maasta tai siirretty 1 momentissa tarkoitettuun paikkaan.

11 §

Milloin maassa valmistettua alkoholijuomaa siirretään vapaa-alueelta, tullivarastosta taikka verottomien tavaroiden myymälästä kotimaan kulutukseen, on alkoholijuomaverosta, verottomuudesta ja veron palauttamisesta voimassa, mitä maahan tuodun alkoholijuoman osalta säädetään tai määrätään.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös maassa valmistettuun vapaa-alueella, tullivarastossa, verottomien tavaroiden myymälässä kulutettuun alkoholijuomaan samoin kuin niissä todettuun vajaukseen.

Valmistuspaikalla tapahtuneeseen kulutukseen sovelletaan maassa valmistettujen tuotteiden verotusta koskevia säännöksiä.

12 §

Kotimaisella valmistajalla tai alkoholiyhtiöllä on oikeus vähentää verokaudelta suoritetta-

vasta alkoholijuomaverosta saman verokauden aikana verovelvolliselle palautettujen tai tullivalvonnassa hävitettyjen verollisten alkoholijuomien veroa vastaava määrä.

13 §

Jos maahantuoja tai verovelvollinen esittää selvityksen, jonka mukaan olut on tuotettu sellaisessa oikeudellisesti ja taloudellisesti muista saman toimialan yrityksistä riippumattomassa yrityksessä, jonka vuosituotanto on enintään 1 000 000 litraa, alennetaan suoritettavaa alkoholiveron perusveroa 20 prosentilla.

14 §

Maassa valmistetuista tuotteista kannettavan veron määräämisestä, suorittamisesta, maksuunpanosta ja muutoksenhausta sekä muutokin on, jollei tässä laissa toisin säädetä, mitä valmisteverotuslaissa (558/74) tai sen nojalla on säädetty tai määrätty.

Maahan tuoduista tuotteista kannettavan veron suorittamisesta, samoin kuin maahan tuonnin yhteydessä toimitettavasta alkoholijuomien verotuksesta ja muutokin on, jollei tässä laissa toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty tai määrätty.

15 §

Kun eduskunnalle on annettu hallituksen esitys tämän lain muuttamisesta, valtioneuvostolla on oikeus määrätä, että alkoholijuomasta kannetaan esityksen mukainen vero.

Jos 1 momentin mukaan suoritettu vero on suurempi kuin sittemmin vahvistettu vero, on erotusta vastaava määrä palautettava hakemuksesta verovelvolliselle.

16 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 luku

Voimaantulo

17 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994.

Tätä lakia sovelletaan alkoholijuomiin, jotka luovutetaan tullivalvonnasta tai viedään val-

mistuspaikalta taikka jotka alkoholiyhtiö luovuttaa kulutukseen tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tällä lailla kumotaan alkoholijuomaverosta 7 päivänä joulukuuta 1979 annettu laki

(869/79) ja olutverosta samana päivänä annettu laki niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Mauri Pekkarinen*

